

הערות למאמרו של מר א. בבאי "הנגב המזרחי"*

יהודה זיו

המאמר מתרכז בנושא האוכלוסייה הבדואית ופעולות המדינה לריכוזה ואיכלוסה ב-7 העיירות שתוכננו והוקמו למטרה זו, וכן כמובן בבעיה הקרקעית שטרם הוסדרה ומכבידה על אכלוס העיירות.

בחלק מהגורמים המטפלים באוכלוסיית הבדואים מקובלת הדעה כי המדינה קיפחה את הבדואים והם אינם מקבלים את מלוא זכויותיהם כאחיהם היהודים. ברצוני להציג מספר נתונים על מנת להפריך את הדעה הזאת:

1. עיקר פרנסתה של האוכלוסייה הבדואית כיום, אינו מגידול צאן ועיבוד שטחי פלחה. מרביתם מתפרנסים ושלוכים במשק היהודי. אי בבאי מציין כי כשני שלישים מצאו את מחייתם כשכירים. אך יש לציין כי רבים מהם הינם עצמאיים בעלי משאיות, ציוד מיכני וחקלאי, קבלנים לבניין, לעבודות עפר ועוד. כך שנושא האדמות הינו יותר בעל אופי מנטלי ולא כלכלי.

2. הבדואים בנגב אינם בעלי האדמות וכמובן אין בידם מסמכים שיוכיחו את בעלותם. ניתן להכיר בהם כמחזיקים בקרקע ובעלי זכויות חזקה בלבד.

3. כשלושה רבעים מהאוכלוסייה הבדואית עזבו את הנגב בעת מלחמת העצמאות כך שנותרו בשטח המדינה לעת סוף המלחמה כ-17,000 בדואים בלבד. אם שטחי המחיה של הבדואים הקיפו כמיליון וחצי דונמים - סביר להניח כי הנשארים, שהיוו רק רבע מהאוכלוסייה של טרום המלחמה - יהיו בעלי תביעות חזקה על שטח לא גדול מארבע מאות אלף דונם.

תביעותיהם בפועל גדולות יותר והסתכמו ל-700,000 דונם (למועד בו עדיין טיפלתי בכך). כן יש להם תביעות על זכויות מרעה בחלקה המזרחי של הנגב.

4. שווי הקרקע בשטחים אלה, המוגדרים כאזורים שחונים וחלקם אף אדמת טרשים, מוערך ב-600 ש"ח לדונם ומכאן ניתן לאמר כי זכויות החזקה אינן גבוהות מ-300 ש"ח לדונם. גם אם נכיר ב-700,000 דונם כנתבעים על ידם - נגיע לסכום כולל של תביעות בסך 210 מיליון ש"ח.

5. הבידואים רוכשים בעיירות את מגרשי המגורים **במחירי הקרקע בלבד** ולא משלמים עבור הפיתוח, הפיתוח מוערך ל-25,000 ש"ח למגרש, שהינו כשליש מעלות הפיתוח בשכונות בנה ביתך.

התוכניות לשבע העיירות כוללות 13,410 מגרשי מגורים, מכאן שעלות הפיתוח הכוללת, המתבצעת ע"י המדינה ובתקציבה מסתכמת ב-335 מיליון ש"ח. המסקנה היא שהמדינה תורמת לאוכלוסייה הבדואית מעל ומעבר לשווי זכויותיהם בקרקע ולפחות ניתן לאמר כי זכויותיהם **בקרקע מוחזרות** להם על-ידי מתן פיתוח ללא תמורה.